

Příběhy (do nichž lze „vstoupit“)

Čas od času se jako bleskem rozšíří nějaká fráze, a my se jen divíme, odkud se vzala taková neuvěřitelná přitažlivost několika slov. V poslední době to slyšíme stále znovu, a nakazili se tím také křesťané, dokonce i theologové: něco se označí za „příběh, do něhož musíme vstoupit“. Psycholog Pavel Říčan nedávno (Český bratr 81, 2005, č.1) v bohužel jenom naznačené polemice proti pojmovosti v teologii napsal, že „víra žije z příběhů, do nichž lze vstoupit, z obrazů, jež mocně oslovují, ze svátostných znamení, která se nás tělesně dotýkají, a z příkladných činů, které táhnou k následování.“ Toto tvrzení je ovšem v jednom závažném ohledu mylné: víra v původním, tj. hebrejském slova smyslu je spjata s příběhy, do nichž nelze vstoupit, nýbrž které vás z příběhu vyloučí a nasměrují do vašeho vlastního, který musíte řešit na vlastní odpovědnost. „Vstoupit do příběhu“ se pokoušeli dávní lidé myticky myslící a v mytických příbězích žijící. Smyslem života mytických lidí bylo právě vstoupit do příběhů bohů, polobohů a zbožštěných prapředků, a to tak, že se s jejich činy identifikovaly a že se s těmito mytickými postavami sami ztotožňovali. A tuto životní i myšlenkovou orientaci zlomili a překročili právě staří Hebrejové, a to vynálezem příběhů, které vás nutí hledat svůj vlastní příběh, který není a nemá být žádným napodobením čehokoli, co se už stalo, tj. nemá být žádným návratem zpět, ale odvážným vykročením k tomu, co tu ještě nebylo a s čím nemůžete předem kalkulovat. Víra je právě tímto smělym vykročením do budoucnosti, která ještě nenastala, ale v které je zaslíbeno vysvobození z tlaku toho, co bylo a jest dosud reliktem minulého. Nejlépe to lze ukázat na slavném příběhu Abramova vykročení do neznáma: Abramův čin nemůžete do všech detailů napodobit, nemůžete do jeho příběhu vejít a nemůžete se s ním ztotožnit, protože už víme, kam se Abram vydal a kam došel. Každý, kdo se nechá Abramovým rozhodnutím a činem inspirovat, musí opustit ty své jistoty a vydat se rovněž do svých nejistot. Příběh, který není váš, ale do kterého vstupujete jako nikoli do svého, je svazující a znevolňující; jen příběh, který vás osloví svou výzvou k tomu, abyste sami převzali odpovědnost a vydali se svou vlastní cestou, vás může vést ke svobodě a do svobody.

(Písek, 050303-3.)